

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

unicef

Всеукраїнська конференція «Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ»

**Ключові ідеї та інструменти концептуальної рамки
«Безпечна та дружня до дитини школа» (БДДШ)
в контексті реформи Нової української школи (НУШ)**

Володимир Пономаренко

ГО Дитячий фонд «Здоров'я через освіту»

Що таке безпечна і дружня до дитини школа?

Це місце, у якому діти і дорослі почувуються захищеними і комфортно, яке дарує дітям особливий час і відчуття єдності, надає «точку опори» і можливість проявити себе, вселяє надію і породжує впевненість у майбутнє

В презентації представлено:

1. Концептуальна рамка, інструменти та ресурси «Безпечна і дружня до дитини школа»

2. Курси з доведеною ефективністю для компетентнісного навчання учнів

3. Ресурси з доведеною ефективністю для масової підготовки вчителів НУШ з курсу «Я досліджую світ» та з розвитку психосоціальних компетентностей («м'яких навичок»)

I. КОНЦЕПТУАЛЬНА РАМКА «БЕЗПЕЧНА І ДРУЖНЯ ДО ДИТИНИ ШКОЛА» НАВІЩО?

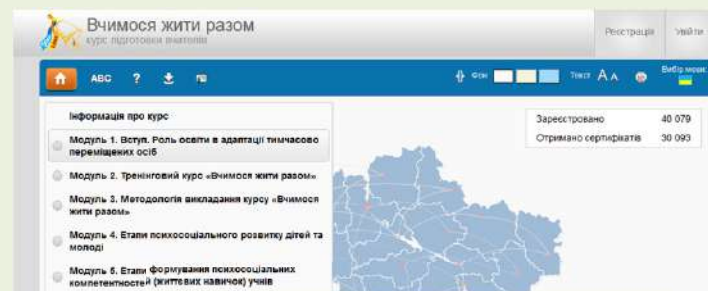
1. Забезпечує на рівні закладу освіти інтеграцію трьох ключових компонент НУШ: компетентнісне навчання учнів, підготовка вчителів, сприятливе освітнє середовище
2. Надає можливість всім зацікавленим сторонам «виміряти» рівень безпеки, психосоціального комфорту, ефективності навчання і самоврядування закладу за сукупністю релевантних показників
3. Забезпечує формування комплексного плану удосконалення закладу освіти на основі системного аналізу сильних і слабких сторін школи
4. Пропонує просту схему, інструменти та ресурси для організації процесу удосконалення закладу освіти

Концептуальна рамка на рівні школи поєднує три ключові компоненти НУШ

1. Навчання учнів на засадах компетентнісного підходу

2. Масова підготовка вчителів

3. Створення середовища, сприятливого для безпеки, здоров'я, соціалізації і самореалізації дітей та підлітків

Ідея і система показників концепції БДДШ

Ідея: визначити систему показників, за якими можна виміряти рівень відповідності закладу освіти умовній «еталонній» школі

Система показників

Стандарти (вимоги):

1. Захисне та сприятливе для здоров'я і навчання фізичне середовище
2. Комфортне психосоціальне середовище
3. Інклюзивне компетентісне навчання дітей і дорослих
4. Ефективне управління, партнерство і участь

Критерії: всього 28

Індикатори (еталони): всього (168)

<http://scfs.multycourse.com.ua/ua/>

Міра відповідності еталону:

Чи схоже це на вашу школу?

Ні, Певною мірою, Здебільшого, Дуже

На чому базується і на чому фокусується концепція БДДШ?

БАЗУЄТЬСЯ НА ТАКИХ МОДЕЛЯХ:

Безпечна школа
Дружня до дитини школа
Школа сприяння здоров'ю
Рамка ФРЕШ
Індекс здоров'я (CDC)

ФОКУСУЄТЬСЯ НА ПИТАННЯХ:

безпеки;
здоров'я;
психосоціального комфорту;
ефективності навчання;
самоврядування закладу освіти.

КЛЮЧОВІ ОЗНАКИ КОНЦЕПЦІЇ:

- ✓ Системність, релевантність, вимирювальність
- ✓ Візуалізація результатів оцінювання на шкалі від 0 до 100 балів

РІВНІ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ :

- ✓ Узагальнений показник (1)
- ✓ Рівень стандартів (4)
- ✓ Рівень критеріїв (28)

Концептуальна рамка «Безпечна і дружня до дитини школа»

Надає можливість оцінити рівень безпеки, комфорту і привабливості закладу освіти у порівнянні з «ідеальною» школою.

Стандарти:

1. Захисне та сприятливе фізичне середовище
2. Комфортне психосоціальне середовище
3. Навчання дітей і дорослих на основі життєвих навичок
4. Ефективне управління школою

Цикл самовдосконалення закладу освіти

Створення безпечної і дружньої до дитини школи є неперервним процесом удосконалення навчального закладу. Цей процес має чотири циклічні етапи.

Онлайн система «Експрес-оцінювання»

За результатами онлайн-опитування надає структуровану, вимірну інформацію про те, як виглядає школа очима усіх зацікавлених сторін.
Це інформація для роздумів і спілкування.

Онлайн система планування змін «Індекс безпеки і здоров'я школи»

Забезпечує формування плану удосконалення закладу освіти шкільною командою на основі добре структурованого аналізу сильних і слабких сторін і оцінки всіх складових цього плану.

Етап 1. Приклад запитання з онлайн-анкети системи експрес-оцінювання

Опитувальник для вчителів (вихователів)

2/28

2. Шкільні приміщення, подвір'я і навколишня територія школи є безпечними для життя і здоров'я учнів, зокрема:

- на дорогах біля школи є безпечні пішохідні переходи;
- поблизу школи не продаються сигарети і алкогольні вироби;
- пришкільна територія огорожена парканом;
- на територію школи не пускають сторонніх осіб та автомобілі;
- у школі є охорона, відео-спостереження.

Це схоже на вашу школу?

- Зовсім ні
- Деякою мірою
- Здебільшого
- Дуже
- Складно оцінити

Попереднє питання

Наступне питання

Діаграмна візуалізація результатів експрес-оцінки

Надає структуровану, вимірювальну інформацію про те, як виглядає школа очима усіх зацікавлених сторін (профілі школи) Ця інформація - для роздумів.

Таблична візуалізація результатів експрес-оцінки на рівні критеріїв

Результати відбору

ДП

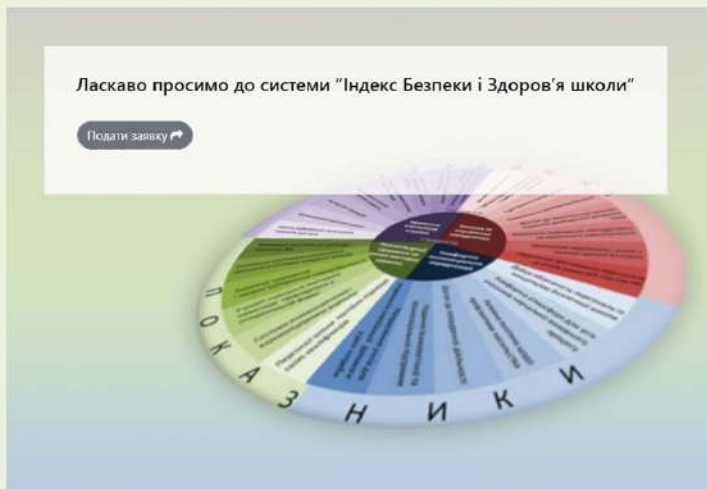
Рівень безпеки і благополуччя закладу освіти вимірюється у балах від 0 до 100. Чим вище бал, тим ближче відповідний показник до еталонного

Стандарти	Керівництво закладу освіти	Шкільний модератор	Вчителі (вихователі)	Учні (від 8 класу)	Психологи і соціальні педагоги	Допоміжний персонал	Батьки учнів	Місцеві органи управління освітою	Керівник шкільної команди	Зовнішні експерти
Захищене та сприятливе середовище	91.67	0.00	82.64	80.31	79.17	87.50	92.01	95.83	0.00	0.00
Комфортне психосоціальне середовище	87.04	0.00	83.80	75.81	66.67	83.08	95.17	94.44	0.00	0.00
Інклюзивне навчання дітей і дорослих на засадах життєвих навичок	95.24	0.00	83.73	79.31	71.43	84.21	93.50	100.00	0.00	0.00
Ефективне управління, партнерство участь	82.54	0.00	78.97	76.88	90.48	85.53	92.77	85.71	0.00	0.00
Загальний показник безпеки і благополуччя вашого закладу освіти	89.29	0.00	82.24	78.25	77.38	85.25	93.23	94.05	0.00	0.00

Етап 2. Система для комплексного аналізу і планування змін у навчальному закладі

Забезпечує формування плану удосконалення школи на основі всебічного, добре структурованого аналізу сильних і слабких сторін школи і зваженої оцінки всіх складових цього плану

Модуль 1. Система та оцінювальні інструменти (стандарту 1)

Інструмент для модуля 1

1. Указати оцінювальні інструменти (таблицю Модуль 1) на певний період часу для кожного показника, включеного в цей блок.

2. За допомогою оцінювальних інструментів здійснити комплексний аналіз кожного пункту.

№	Пояснення	Висока оцінка		Середня оцінка		Низька оцінка																							
		3 балів	2 балів	3 балів	2 балів	3 балів	2 балів																						
1	Наявність відповідних оцінювальних інструментів (анкет, опитувань, тестів) для аналізу кожного показника	3																											
2	Учасники аналізу (педагогічний персонал, батьки, учні) отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу		2																										
3	Результати аналізу були використані для формування плану удосконалення школи			3																									
4	Використання різних методів аналізу (анкет, опитувань, тестів) для отримання різних перспектив		2																										
5	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу			3																									
6	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу				2																								
7	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу					3																							
8	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу						2																						
9	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу							3																					
10	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу								2																				
11	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу									3																			
12	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу										2																		
13	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу											3																	
14	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу												2																
15	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу													3															
16	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу														2														
17	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу															3													
18	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу																2												
19	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу																	3											
20	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу																		2										
21	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу																			3									
22	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу																				2								
23	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу																					3							
24	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу																						2						
25	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу																							3					
26	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу																								2				
27	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу																									3			
28	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу																										2		
29	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу																											3	
30	Учасники аналізу отримали відповідні інструкції щодо проведення аналізу																												2

Образок із параметрів із визначенням балів 2-3 найбільш слабких сторін школи (на думку школярів)

Таблиця для запису дій (завдань) закладу освіти по кожному модулю, спрямованих на посилення її слабких сторін

Заповнити таблицю, використовуйте п'ятибальну шкалу для оцінки кожної дії

Важливість	Наскільки важливо це для цієї школи? 5-Дуже важливо 3-Потрібно важливо 1-Неважливо							
Вартість	Наскільки дорого буде спланувати та запровадити цю дію? 5-Недорого 3-Потрібно дорого 1-Дуже дорого							
Час	Скільки часу та зусиль знадобиться для реалізації цієї дії? 5-Небагато часу та зусиль 3-Середня кількість часу та зусиль 1-Дуже багато часу та зусиль							
Прикладність	Наскільки прикладно поставиться школярі спільно до реалізації цієї дії? 5-Дуже прикладно 3-Дієто прикладно 1-Без прикладності							
Здійсненість	Наскільки важко буде реалізувати цю дію? 5-Не важко 3-Довол важко 1-Дуже важко							
Слабкі сторони закладу освіти / дії для посилення слабких сторін		Важливість	Вартість	Час	Прикладність	Здійсненість	Сума балів	Пріоритетні завдання
Модуль 1								
Модуль 1 - Слабка сторона 1								
Дія 1.1								

План-графік реалізації першочергових заходів удосконалення закладу освіти

№	Першочергова дія (завдання)	Покроковий план	Терміни виконання	Відповідальна особа	Коментар
1		1) 2)			
		2) 3)			
2		1) 2)			

Комплексне планування і реалізацією змін здійснює КОМАНДА закладу освіти

Командна робота за чітко структурованою процедурою.

Надає всім учасникам відчуття єдиної команди, залученості до життя школи, забезпечує зваженість і реалістичність планів, відповідальність за результат тощо.

Орієнтовний склад шкільної команди

- ✓Директор, помічник директора
- ✓Учитель з основ здоров'я
- ✓Учитель фізкультури
- ✓Класний керівник
- ✓Учні
- ✓Шкільна медична сестра-дієтолог
- ✓Шкільний психолог, соціальний працівник
- ✓Шкільна медсестра або медичний працівник
- ✓Персонал служби безпеки школи
- ✓Співробітники школи з технічного обслуговування
- ✓Батьки або інші члени родин учнів
- ✓Представник закладів з охорони здоров'я та соціальних послуг
- ✓Представник місцевого управління з охорони здоров'я

Цей список може бути розширений (або скорочено) за рішенням конкретної школи.

Розширена система показників для комплексного аналізу і планування змін у закладі освіти

Тематика упорядкована за 9 модулями:

- ✓ 4 розширені стандарти БДДШ
- ✓ 5 додаткових модулів із «Індексу здоров'я школи» (CDC)

Модулі системи

1. Захисне та сприятливе для здоров'я і навчання фізичне середовище» (Стандарт 1)
2. Комфортне психосоціальне середовище» (Стандарт 2)
3. Інклюзивна освіта на засадах компетентісного підходу і загальнолюдських цінностей (Стандарт 3)
4. Ефективне шкільне управління, партнерство та участь» (Стандарт 4)
5. Фізичне виховання та інші програми фізичної активності
6. Послуги з харчування
7. Послуги з охорони здоров'я
8. Консультування та надання психологічної і соціальної допомоги
9. Підготовка персоналу та популяризація здорового способу життя серед працівників закладу освіти

Система показників може налаштовуватися для кожної конкретної школи

Приклад візуалізації етапів комплексного аналізу і формування плану змін

Огляд опитування експорт

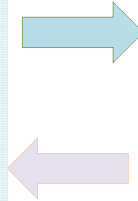
Основне Модульні таблиці Таблиці дій Зведена таблиця Зведений план План реалізації

	Слабкі сторони	Дія	Важливість	Вартість	Час	Прихильність	Здійсненність	Сума балів
>	«Захисне та сприятливе для здоров'я і навчання фізичне середовище»							
✓	2. Учні, батьки, персонал і відвідувачі ознайомлені з нормами і правилами щодо безпеки для життя і здоров'я у закладі освіти	Розробити і розмістити на стендах, соцмережах і сайті школи з нормами і правилами щодо безпеки для життя і здоров'я у закладі освіти	5	5	5	5	5	25
>	«Комфортне психосоціальне середовище»							
✓	1. Обізнаність персоналу із концепцією безпечної і дружньої до дитини школи	Провести тренінги для персоналу з питань БДДШ та онлайн інструментів	5	5	5	5	5	25
>	«Інклюзивна освіта на засадах загальнолюдських цінностей і життєвих навичок»							
✓	1. Пріоритетність навчання життєвим навичкам	Забезпечити включення у шкільний план обов'язковості навчання ЖН	5	5	3	5	5	23
>	«Ефективне шкільне управління, партнерство та участь»							
✓	1. Створення безпечної і дружньої до дитини школи є головним пріоритетом політики закладу освіти	Визначити ключовим пріоритетом шкільного життя безпечної і дружньої до дитини школи	5	5	5	5	5	25

Етапи 3 і 4. Забезпечення ресурсами, моніторинг процесу і оцінювання результатів

3. Забезпечення навчального закладу ресурсами для навчання, моніторингу процесу та оцінки результатів

Забезпечення закладу освіти необхідними ресурсами потребує співпраці колективу школи, батьків, учнів, місцевих громад, громадських і міжнародних організацій

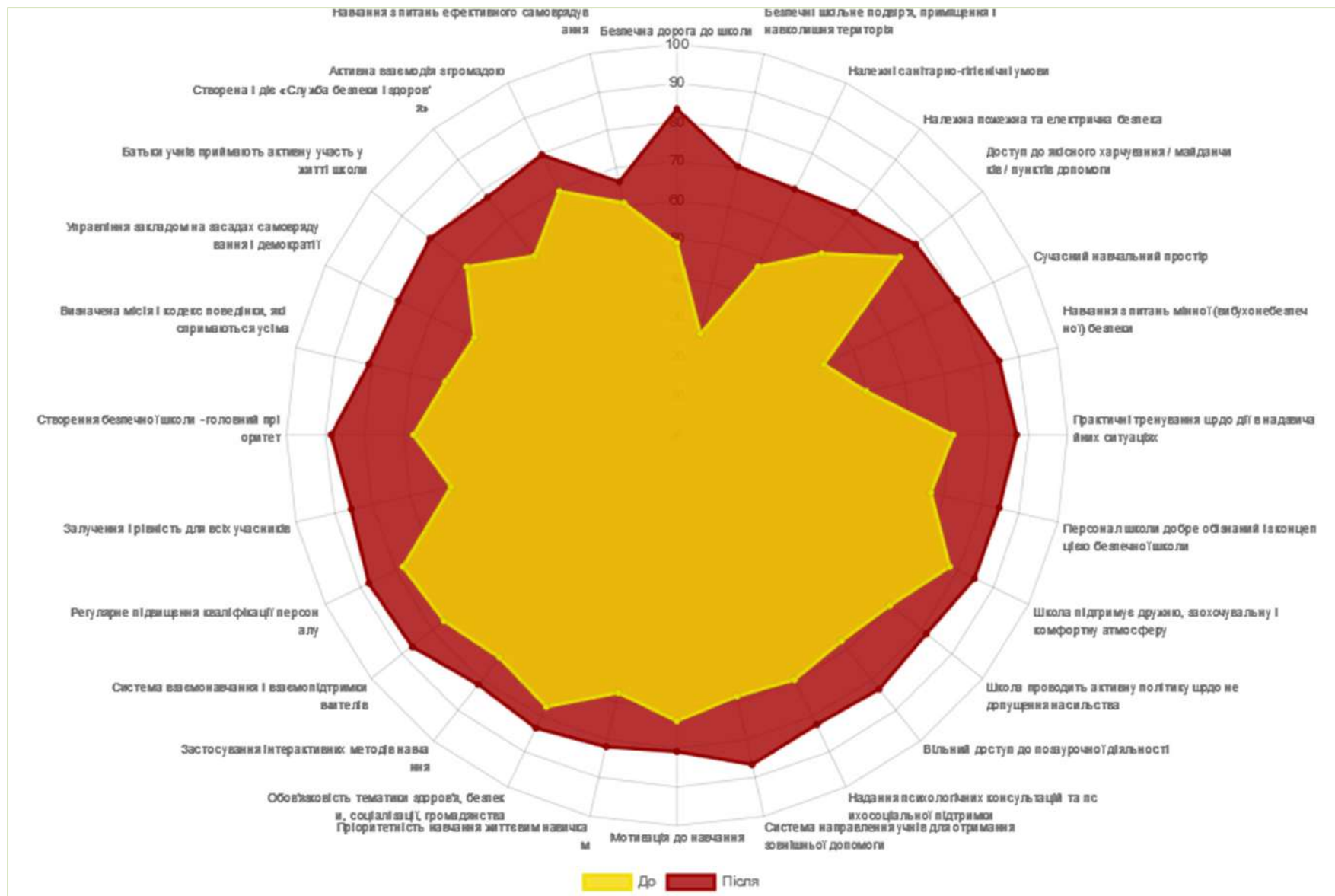
4. Впровадження, моніторинг і оцінка заходів щодо удосконалення школи

Реалізація плану удосконалення закладу освіти потребує чіткої організації процесу і участі усіх зацікавлених сторін.

Моніторинг здійснюється колективом школи, а оцінка результатів - всіма зацікавленими сторонами.

Цикл удосконалення повторюється.

Результат циклу. Діаграмна візуалізація прогресу закладу освіти за процедурою «До» і «Після»

Приклад табличної візуалізації прогресу закладу освіти за процедурою «До» і «Після»

Параметри	До	Після
Безпечна дорога до школи	49.12	82.36
Безпечні шкільне подвір'я, приміщення і навколишня територія	26.67	78.21
Належні санітарно-гігієнічні умови	47.97	72.68
Належна пожежна та електрична безпека	59.35	75.43
Доступ до якісного харчування / майданчиків / пунктів допомоги	73.17	79.25
Сучасний навчальний простір	41.67	78.49
Навчання з питань мінної (вибухонебезпечної) безпеки	49.59	74.82
Практичні тренування щодо дії в надзвичайних ситуаціях	70.73	80.61
Персонал школи добре обізнаний із концепцією безпечної школи	66.67	79.56
Школа підтримує дружню, заохочувальну і комфортну атмосферу	77.50	80.00
Школа проводить активну політику щодо недопущення насильства	69.92	80.76
Вільний доступ до позаурочної діяльності	67.54	82.29
Надання психологічних консультацій та психосоціальної підтримки	69.70	81.63
Система направлення учнів для отримання зовнішньої допомоги	68.57	84.20
Мотивація до навчання	73.15	80.58

III. КУРСИ ДЛЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ

1.1. Навчальні курси для учнів почткової та основної школи

1. «Вчимося жити разом».
2. «Життєві навички для активного громадянства».
3. Інтегрований курс «Я досліджую світ».

Всі ресурси
у вільному доступі на
[http://autta.org.ua/
resources/](http://autta.org.ua/ua/resources/)

1.2. Ознаки розроблених курсів для навчання учнів

1. Легко інтегруються у типові освітні програми.
2. Мають доведену ефективність.
3. Отримали високу оцінку міжнародних експертів.
4. Навчання за курсом ВЖРє одним із ключових завдань Національного плану дій щодо забезпечення прав дитини.
5. Розробки увійшли до 20 кращих світових практик ЮНІСЕФ.

1.3. Результат за умови масового впровадження

Суттєве підвищення
ефективності навчання
учнів психосоціальним
і предметним
компетентностям за 5
освітніми галузями

Онлайн-ресурси для компетентнісного навчання учнів: autta.org.ua/ua/resources/

Для курсів «Я досліджую світ» і «Вчимося жити разом» наявні навчально-методичні комплекти у складі:

- ✓ Підручники для учнів
- ✓ Посібники для вчителя з розробками уроків
- ✓ Посібники практикум і зошити для учнів
- ✓ Наочні матеріали, плакати
- ✓ Презентації, аудіо і відео матеріали для використання на уроках

Для предмета «Основи здоров'я» та інших курсів компетентнісного навчання наявні безкоштовні ресурси у складі:

- ✓ Підручники для учнів і посібники для вчителя
- ✓ Розробки сценаріїв уроків для вчителя
- ✓ Збірка інтерактивних вправ і руханок
- ✓ Презентації, відео, мультфільми
- ✓ Наочні матеріали, плакати тощо
- ✓ Інші ресурси кращих світових практик

Приклад: авторський комплекту «Я досліджую світ»

Підходить для обох
Типових освітніх програм
та гарантує досягнення
обов'язкових і
конкретних очікуваних
результатів

Вчителю легко готуватися
завдяки повному
комплекту навчально-
методичних матеріалів із
сценаріями уроків за всіма
тематичними тижнями

Тематичні тижні мають
чітку модульну структуру:

- 4 год. групової роботи
- 2 год. індивідуальної
роботи (вправи
з математики і мови)
- 1 год. виготовлення
саморобок

Наявні матеріали до
ранкових зустрічей
і рекомендації щодо
організації
навчального простору
у малокомплектних
і великих класах

Інтегрує досягнення
курсів ВЖР і предмета
«Основи здоров'я».
Реалізує методику
навчання, що має
статистично доведену
ефективність

Повне навчально-методичне
забезпечення на autta.org.ua
і ЩОДЕННИЙ авторський
супровід онлайн на FB
сторінці «Я досліджую світ»

Інтерактивні методи,
що враховують різні
стилі сприйняття,
розвивають
креативність,
емоційний та
соціальний інтелект

III. РЕСУРСИ ДЛЯ МАСОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ

2.1. Навчальні модулі для підготовки педагогів

1. Модуль «Основи соціальної і здоров'язбережної компетентності учнів» (очно-дистанційна, 105 годин).
2. Модуль компетентнісного навчання за інтегрованим курсом «Я досліджую світ» (очні тренінги від 4 до 16 годин).

2.2. Ознаки створених ресурсів для підготовки вчителів

1. Мають доведену ефективність.
2. Мають гриф МОН (або у процесі розгляду)
3. За онлайн-курсами пройшли навчання понад 61 тис. педагогів України.
4. Онлайн-курси мають понад 10 млн. переглядів з 94 країн світу.

Всі ресурси у вільному доступі на <http://autta.org.ua/>

2.3. Результат за умови масового впровадження

За умови інтеграції створеного модуля з методики викладання курсу ЯДС у ТОП підвищення кваліфікації педагогів НУШ, досягається суттєвий прогрес (від 35% до 47% за різними показниками ефективності навчання вчителів)

Онлайн ресурси для масової підготовки вчителів

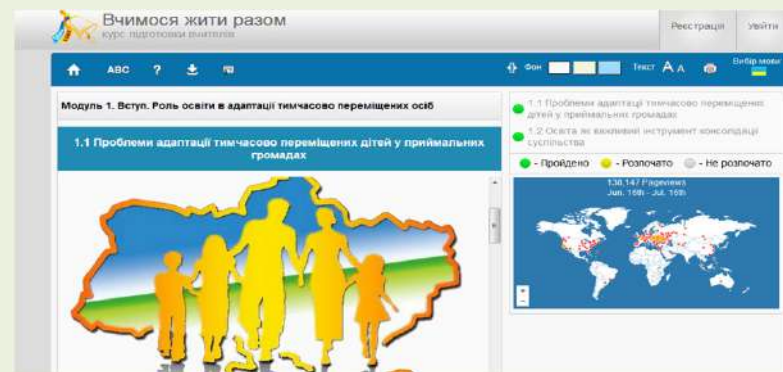
Завдання НУШ

Створити навчальні програми і онлайн - курси для масової підготовки педагогічних працівників

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 903-р
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/903-2017-%D1%80>

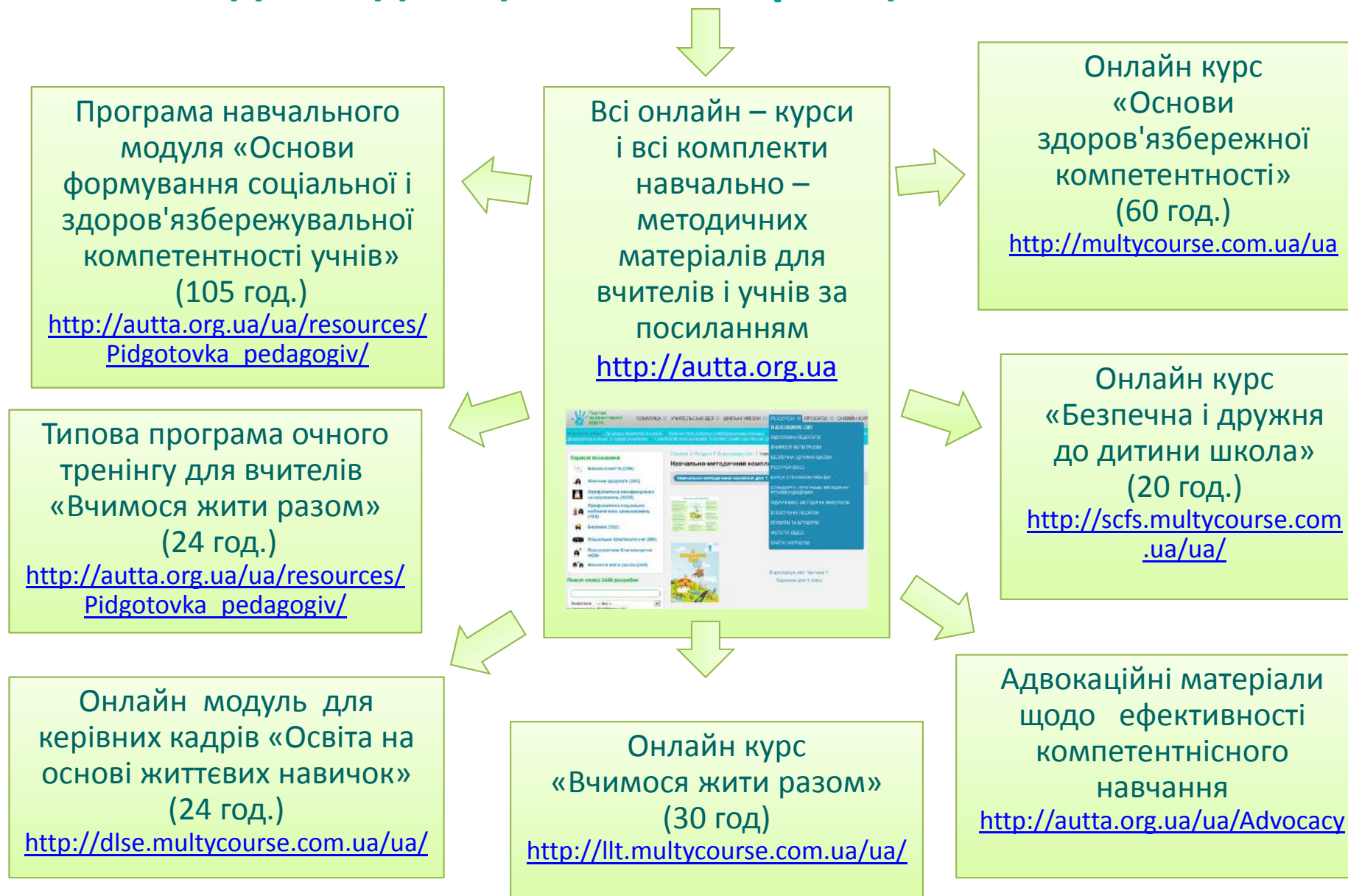
Реалізовано. Дистанційна підготовка:

- ✓ Створено і рекомендовано МОН України програмне і методичне забезпечення он-лайн і очних тренінгових курсів для підготовки вчителів з концептуальних і методологічних основ здоров'язбережної та соціальної компетентності.
- ✓ Понад 61,5 тисяч сертифікатів було отримано педагогами, які пройшли ці онлайн - курси.
- ✓ Кількість переглядів онлайн - курсів перевищила 10 мільйонів з 94 країн світу

http://autta.org.ua/ua/On-line_courses/

Навчальні модулі / курси для підвищення кваліфікації вчителів

ЧОМУ ЦЕ СТОСУЄТЬСЯ ВСІХ НАС?

- 1. Консенсус** всіх зацікавлених сторін щодо важливості безпечного і комфортного освітнього середовища, яке сприяє підвищенню якості навчання
- 2. Програма дій Уряду** в освітньому секторі передбачає створення у КОЖНІЙ школі сприятливого освітнього середовища, компетентнісного навчання учнів, підвищення кваліфікації педагогів
- 3. Концептуальна рамка БДДШ** враховує важливі чинники організації шкільного життя, містить вимірювальні індикатори і зручні інструменти для системного планування, моніторингу та оцінки заходів, спрямованих на підвищення рівня безпеки, комфорту, якості навчання і самоврядування закладу освіти
- 4. Розроблені матеріали** щодо компетентнісного навчання учнів, їх участі у житті школи, навчання вчителів тощо надають закладу освіти можливість «заповнити» системну рамку БДДШ ресурсами з доведеною ефективністю
- 5. Маємо апробований прототип** для створення онлайн-системи самооцінювання закладів освіти в рамках інституційного аудиту